

รายงานการวิจัย

เรื่อง

วรรณกรรมพื้นบ้านไทย : คติธรรมจากเพลงพื้นบ้านของจังหวัดพะเยา
Thai Folklore Literatures: Morale from Folk Songs in Phayao Province

โดย

นางพิงพร ศรีแก้ว

นางกรนิษฐ์ ชายป่า

นางประพินท์ สังกา

นางศิวพร จติกุล

พระปลัดพงศ์ศิริ พุทธิวิโส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

พ.ศ. ๒๕๖๔

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS

รายงานการวิจัย

เรื่อง

วรรณกรรมพื้นบ้านไทย : คติธรรมจากเพลงพื้นบ้านของจังหวัดพะเยา
Thai Folklore Literatures: Morale from Folk Songs in Phayao Province

โดย

นางพิงพร ศรีแก้ว

นางกรนิษฐ์ ชายป่า

นางประพินท์ สังกษา

นางศิวพร จติกุล

พระปลัดพงศ์ศิริ พุทธิวิโส

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

พ.ศ. ๒๕๖๔

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

MCU RS

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

Research Report

Thai Folklore Literatures: Morale from Folk Songs in Phayao Province

By

Mrs. Pingporn Srikaew

Mrs.Kroranit Chaipa

Mrs. Praphin Sangkha.

Mrs. Siwaporn Jatikun.

Prapralad Phongsiri Buddhivamso,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E. ๒๕๖๔

Research Project Funded by Mahachulalongkornrajavidyalaya University

MCU RS

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	วรรณกรรมพื้นบ้านไทย : คติธรรมจากเพลงพื้นบ้านจังหวัดพะเยา
ผู้วิจัย:	พิงพร ศรีแก้ว, กรนิษฐ์ ชายป่า, ประพนธ์ สังขา, ศิวพร จติกุล, พระปลัดพงศ์ศิริ พุทธิวิโส.
ส่วนงาน:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๔
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง "วรรณกรรมพื้นบ้านไทย : คติธรรมจากเพลงพื้นบ้านจังหวัดพะเยามี วัตถุประสงค์ดังนี้ ๑) เพื่อรวบรวมเพลงพื้นบ้านของจังหวัดพะเยา ๒) เพื่อรวบรวมคติธรรมจากเพลงพื้นบ้านของจังหวัดพะเยา ๓) เพื่อวิเคราะห์คติธรรมจากเพลงพื้นบ้านของจังหวัดพะเยา ๔) เพื่อพัฒนาองค์ความรู้คติธรรม และเผยแพร่ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคม และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องของสาขาวิชาการสอนภาษาไทย กลุ่มประชากรที่ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ศิลปินซอล้านนา จังหวัดพะเยาจำนวน ๑๑ คน และศิลปินคาวจ้อย จังหวัดพะเยา จำนวน ๒ คน ในพื้นที่ อำเภอเมืองพะเยา อำเภอดอกคำใต้ อำเภอเชียงคำ อำเภอปง อำเภอเชียงม่วน และอำเภอแม่ใจ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือกล้องถ่ายรูป เทปบันทึกเสียง โทรศัพท์มือถือ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและบรรยายเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

๑) ข้อมูลศิลปินพื้นบ้านจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย ศิลปินซอล้านนา จำนวน ๑๑ คน และศิลปินคาวจ้อย จำนวน ๒ คน

๒) ข้อมูลเพลงพื้นบ้านจังหวัดพะเยาประกอบด้วย เพลงซอล้านนา ๑๕ สำนวน จ้อยทั่วไป จำนวน ๓ สำนวน คาวจ้อย จำนวน ๖ สำนวน เพลงกล่อมเด็กจำนวน ๑๐ สำนวน

๓) คุณค่าที่ได้รับจากเพลงพื้นบ้านจังหวัดพะเยา มี คุณค่าด้านภาษา คุณค่าด้านสังคม คุณค่าด้านประวัติศาสตร์ คุณค่าด้านธรรมชาติวิทยา และคุณค่าด้านประเพณีวัฒนธรรม

๔) คติธรรมที่ได้จากเพลงพื้นบ้านจังหวัดพะเยา มี ๑) คติธรรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ จำนวน ๖ คติธรรม ๒) คติธรรมเกี่ยวกับการแก้ปัญหา มี ๑ คติธรรม ๓) คติธรรมเกี่ยวกับการศรัทธา ในความดี มี ๔ คติธรรม ๔) คติธรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติเพื่อการดำรงชีวิตที่ดี มี ๓ คติธรรม ๕) คติธรรมกลุ่มสัจการแห่งตน มี ๖ คติธรรม ๖) คติธรรมเกี่ยวกับจารีต ประเพณี วัฒนธรรม มี ๒ คติธรรม

๕) ข้อคิดและความภูมิใจของวิทยากร อยากให้มีการอนุรักษ์ และสืบสาน ส่วนความภูมิใจ คือการได้เป็นส่วนหนึ่งของสังคมที่ถ่ายทอดเพลงพื้นบ้านให้กับเยาวชนและผู้สนใจ ทำให้อาจารย์ซอล้านนา และคาวจ้อยจังหวัดพะเยามีชื่อเสียงแพร่หลาย ได้รับการยกย่องเป็นประธานเพลงซอล้านนาของภาคเหนือ และเป็นครูภูมิปัญญาด้านคาวจ้อยของภาคเหนือ

๖) การพัฒนาองค์ความรู้ที่ได้จากคติธรรมเพลงพื้นบ้านจังหวัดพะเยา พบว่าเป็นคติธรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งต่อตนเอง และสังคม เพราะคติธรรมเหล่านี้สังคมได้สั่งสม และกระทำหรือปฏิบัติไปในแนวเดียวกัน จนกลายเป็นวิถีชีวิตในสังคมและเป็นแรงผลักดัน และบรรทัดฐานทางสังคมต่อไป การนำองค์ความรู้เกี่ยวกับคติธรรมที่ได้จากการวิเคราะห์ไปใช้จึงเป็นแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: วรรณกรรมพื้นบ้านไทย, เพลงพื้นบ้านจังหวัดพะเยา,คติธรรม

Research Title: Thai Folklore Literatures: Morale from Folk Songs in Phayao Province

Researcher: Mrs.Pingporn Srikaew, Mrs.Kroranit Chaipa,
Mrs. Praphin Sangkha, Mrs. Siwaporn Jatikun and
Prapralad Phongsiri Buddhivamso,

Department: Mahachulalongkornrajavidyalaya University,
Phayao Campus

Fiscal Year: ๒๕๖๔/๒๐๒๐

Research Scholarship Sponsor: Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Abstract

The search of Thai Folklore Literatures: Morale from Folk Songs in Phayao Province has three objectives in the followings: ๑) to collect folk songs in Phayao Province; ๒) to collect morale from folk songs in Phayao Province; ๓) to analyze morale from folk songs in Phayao Province; and ๔) to develop the body of knowledge of morale and propagate it to be beneficial in the way of life in society and in learning activities on the subjects related to Thai Teaching. The population group consists of ๑๑ Lanna Saw artists in Phayao Province and ๒ Khow Joy artists in Phayao Province. The research areas comprises of Muang, Dokkhamtai, Chiangkham, Pong, Chiangmuan, and Meajai Districts. The research tools are unstructured interview, and participant and non-participant observations. The instruments collected data concern with camera, tape recorder, and cellphone. The data analysis is based on a qualitative and descriptive technique. The results reveal that:

๑) The data of folk artists in Phayao Province consist of ๑๑ Lanna Saw artists and ๒ Khow Joy artists.

๒) The data of folk songs in Phayao Province consist of ๑๕ Lanna Saw rhythms, ๓ general Joy rhythms, ๖ Khow Joy rhythms, and ๑๐ lullaby rhythms.

๓) The values received from these songs are as follows: language, social, historical, naturalistic, and traditional.

๔) The morale received from these songs is as follows: ๑) ๖ aspects of morale related to roles, ๒) ๑ related to problem-solution approach, ๓) ๔ related to belief in goodness, ๔) ๓ related to practical way of life, ๕) ๖ related to the self-truth, ๖) ๒ related to custom, tradition, and culture.

๕) Thoughts and pride of experts are that needs for conserving and inheriting, and one of artists to transfer these songs to youngsters and interested people. They propagated

the Lanna Saw and Khow Joy in Phayao Province to widespread until they were honored as chairman of Lanna Saw in the North and a wisdom teacher of Khow Joy in the North.

၆) The development of body of knowledge from the folk song morale reveals that it is beneficial to practice in a life for oneself and society due to these aspects of morale are inherited and practiced by society in the same way until these become a lifestyle, motivation, and norm in further society. The application of the body of knowledge from the analysis is that a developmental approach to benefit ourselves, local, society, and nation sustainably.

Keywords: Thai Folklore Literatures, Folk Songs in Phayao Province, Morale